

Брюксел, 3 октомври 2023 г.
(OR. en)

13307/23

SOC 635
EMPL 454
ECOFIN 916
EDUC 365

БЕЛЕЖКА

От:	Комитета по заетостта
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Основни послания на Комитета по заетостта, основани на годишния доклад относно резултатите в областта на заетостта и на наблюдението на резултатите в областта на заетостта – Одобряване

Приложено се изпращат на делегациите основните послания на Комитета по заетостта, основани на годишния доклад относно резултатите в областта на заетостта и на наблюдението на резултатите в областта на заетостта (НРОЗ), с оглед на одобряването им от Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (EPSCO) на 9 октомври 2023 г.

Пълният доклад относно резултатите в областта на заетостта е поместен в док. 13307/23 ADD 1.

НРОЗ е поместен в док. 13307/23 ADD 2.

Основни послания на Комитета по заетостта, основани на годишния доклад за 2023 г. относно резултатите в областта на заетостта и наблюдението на резултатите в областта на заетостта

1. В съответствие с мандата си по член 150 от ДФЕС Комитетът по заетостта изготви за Съвета годишен преглед относно състоянието на заетостта в ЕС. Този преглед се основава на наблюдението на резултатите в областта на заетостта (НРОЗ¹) за 2023 г., което следи напредъка към постигането на целите за 2030 г., и в него са набелязани накратко основните предизвикателства в областта на заетостта и добрите резултати на пазара на труда в целия ЕС и във всяка държава членка.
2. Основните констатации от тазгодишното НРОЗ, което беше съгласувано в рамките на групата по показателите към Комитета по заетостта в края на май, са обобщени в годишния доклад за 2023 г. относно резултатите в областта на заетостта. Тези констатации допълват заключенията от извършеното от Комитета по заетостта многостранно наблюдение на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки (СДП) на Съвета и други препоръки на Съвета в рамките на европейския семестър.
3. Както НРОЗ, така и годишният доклад относно резултатите в областта на заетостта включват за втора поредна година водещите цели на ЕС за 2030 г. в областта на заетостта и ученето за възрастни, предложени от Европейската комисия в Плана за действие на Европейския стълб на социалните права и приветствани от лидерите на ЕС на социалната среща на върха в Порто през май 2021 г. и от Европейския съвет през юни 2021 г., както и съответните национални цели, определени от държавите членки и представени на заседанието на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси през юни 2022 г.

---

¹ Наблюдението на резултатите се основава на констатациите, направени посредством рамката за съвместна оценка (PCO). PCO представлява инструмент за изготвяне на оценка въз основа на показатели, разработен съвместно от Комитета по заетостта, Комитета за социална закрила и Европейската комисия, и обхваща както общи, така и специфични области на политиката, включени в насоките за заетостта, като целта ѝ е да се открият основните предизвикателства и добрите резултати на пазара на труда в тези области и да се подпомогнат държавите членки при определянето на техните приоритети.

4. Освен това анализът, представен в тазгодишния доклад относно резултатите в областта на заетостта, включва ориентиран към бъдещето аспект с минималния годишен растеж на заетостта, изискван на равнището на ЕС и на национално равнище, за да се постигнат съответните цели за равнище на заетост до 2030 г., и също така показва потенциала на конкретни групи от населението да допринесат за напредъка към постигането на целта за равнище на заетост.
5. Въпреки че е изправена пред сериозни предизвикателства, като агресивната война на Русия срещу Украйна, енергийната криза и инфлационния натиск, икономиката на ЕС постигна относително добри резултати през 2022 г., а пазарът на труда остана устойчив, като равнищата на заетост и безработица достигнаха нови рекордни равнища.
6. По-конкретно равнището на заетост в ЕС-27 при хората на възраст 20—64 години се подобри допълнително през 2022 г. до 74,6 % (увеличение с 1,5 процентни пункта в сравнение с 2021 г.), което е най-високият процент от началото на динамичните редове през 2009 г. През 2022 г. на нивото на ЕС бяха регистрирани увеличения на равнището на заетост за всички основни възрастови групи (млади хора, работници в основната възрастова група и по-възрастни работници). Освен това във всички държави членки равнището на заетост на хората на възраст 20—64 години отбеляза подобрене през 2022 г. в сравнение с 2021 г., а в почти всички държави — членки на ЕС, равнището на заетост (20—64 години) през 2022 г. надхвърли равнището си отпреди пандемията (2019 г.). Равнището на активност в ЕС (за хората на възраст 20—64 години) продължи да се подобрява през 2022 г. То достигна 79,4 %, което представлява увеличение с 1 процентен пункт в сравнение с 2021 г., като жените допринасят в по-голяма степен за това развитие.
7. Равнището на безработица сред хората на възраст над 15 години е намаляло средно в ЕС с 0,9 процентни пункта до 6,2 % през 2022 г. в сравнение с 2021 г., като през 2022 г. е отчетен спад в почти всички държави членки. Освен това равнището на дълготрайната безработица в ЕС-27 също отбеляза спад през 2022 г.

8. Равнището на младежката безработица в ЕС (възрастова група 15—24 години) спадна през 2022 г. в сравнение с предходната година, но е повече от два пъти по-високо от общото равнище на безработица, което показва, че това е основно предизвикателство и че продължава да е необходимо да се прилага засилената гаранция за младежта. Допълнително, в ЕС делът на хората на възраст 15–29 години, които са незаети с работа, учене или обучение (NEET), спадна през 2022 г. с 1,4 процентни пункта до 11,7 %. Освен това разликата в заетостта между жените и мъжете в ЕС-27, т.е. разликата между равнището на заетост на мъжете и жените на възраст 20—64 години, въпреки че леко е намаляла през 2022 г. до 10,7 процентни пункта от 10,9 процентни пункта през 2021 г., остава на високи равнища. Поради това е необходим значителен напредък в тези две области. Съгласно плана за действие на Европейския стълб на социалните права, за да постигне водещата цел за равнище на заетост от 78 % до 2030 г., Европа трябва да се стреми да намали поне наполовина разликата в заетостта между жените и мъжете в сравнение с 2019 г. и да намали дела на NEET сред младите хора на възраст между 15 и 29 години от 12,6 % (2019 г.) на 9,0 % до 2030 г. (което представлява спад от 3,6 процентни пункта), най-вече чрез подобряване на техните перспективи за заетост.
9. В перспектива едно от основните заключения в икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2023 г. е, че се очаква продължаващото затягане на пазара на труда, изкуственото поддържане на заетост поради недостиг на умения, както и голямото търсене, особено на услуги, да смекчат въздействието на забавянето на икономическия растеж върху пазара на труда. В този контекст се очаква растежът на заетостта в ЕС тази година да бъде 0,5 %. През 2024 г. се очаква заетостта да продължи да расте умерено (0,4 %), което предполага растеж, съпроводен със създаване на по-малко работни места, отколкото през 2022 г. Очаква се равнището на безработица да остане близо до исторически ниското си равнище от 6,2 % в ЕС през 2023 г., преди да спадне до 6,1 % през 2024 г.

10. Що се отнася конкретно до водещата цел за равнище на заетост до 2030 г., благоприятните условия на пазара на труда през 2022 г. допринесоха значително за постигането на напредък към целта от 78 % до 2030 г. За да се постигне целта, спрямо настоящия контекст е необходимо средно увеличение с 3,4 процентни пункта на равнището на ЕС до 2030 г., но осем държави членки се стремят да увеличат равнището си на заетост с по-голяма от посочената стойност, за да постигнат националните си цели. Въз основа на последните налични годишни данни от наблюдението на работната сила за равнището на заетост (хора на възраст 20—64 години) през 2022 г. пет държави членки са надхвърлили националните си цели, а една ги е постигнала. Освен това в единадесет държави членки (от осем преди година) равнището на заетост през 2022 г. вече беше по-високо от водещата цел на ЕС от 78 %.
11. Като се сравни неотдавнашният (2022 г.) годишен ръст на заетостта в държавите членки със средния годишен ръст на заетостта през периода (преди COVID) 2013—2019 г. и с минималния (годишен) ръст на заетостта, необходим на всяка държава членка за постигане на националната цел за равнище на заетост, може да се заключи, че през 2022 г. повечето държави членки са постигнали ръст на заетост, по-висок от съответните средни равнища отпреди COVID, и че поради спад на населението повечето държави членки ще се нуждаят от по-нисък минимален годишен ръст на заетостта в сравнение с периода преди кризата, за да постигнат националните си цели.

12. В рамките на анализа и наблюдението на напредъка към постигането на целта за равнището на заетост за 2030 г. е полезно да се проучат и резултатите на различните групи от населението (например младежи, работници в основната възрастова група и по-възрастни работници) и да се определят групите с резултати, по-ниски от средните. Ако потенциалът за всяка държава членка и подгрупа се разглежда като извлечен от разликата между конкретното равнище на заетост и съответното средно равнище на заетост в ЕС (или средната стойност на трите най-високи равнища на заетост в ЕС за тази група от населението), тогава могат да се очакват хипотетични ползи от повишаването на равнищата на заетост сред конкретните групи. Това се отнася по-специално за нискоквалифицираните лица (жени и мъже) в значителен брой държави — членки на ЕС.
13. На по-късен етап групата по показателите към Комитета по заетостта ще обсъди и методологичния подход по отношение на наблюдението на напредъка към постигането на водещите и националните цели в областта на ученето за възрастни за 2030 г., като се има предвид изместването на източника на данни от изследването на образованието за възрастни (AES) към наблюдението на работната сила (LFS) през 2022 г.
14. Що се отнася до тематичните приоритети за държавите членки, тълкуването на наблюдението на резултатите за 2023 г. сочи редица ключови предизвикателства по отношение на заетостта. В областта на уменията и ученето през целия живот те са свързани главно с несъответствието между търсените и предлаганите умения и слабото участие в обучението. Очаква се Европейската година на уменията да даде нов тласък на ученето през целия живот, като осигури възможност на хората и дружествата да допринасят за екологичния и цифровия преход чрез подкрепа за иновациите и конкурентоспособността. По отношение на системите за образование и обучение основните предизвикателства са зависимостта на резултатите в сферата на образованието от социално-икономическия произход, ниската степен на придобиване на основни умения, както и на висше образование, честотата на преждевременното напускане на училище и ниската привлекателност на учителската професия.

15. Установени са предизвикателства и в областта на участието на пазара на труда, включително за конкретни групи, като например по-възрастните работници, младите хора, жените, нискоквалифицираните работници и гражданите на държави извън ЕС. При някои държави се открояват предизвикателства, свързани с функционирането на обезщетенията за безработица и/или въздействието на данъчните системи и системите за социална сигурност върху участието на пазара на труда (напр. капани на ниските заплати, капани на безработицата). В областта на равенството между половете основна загриженост буди продължаващото наличие на разлики в заетостта между половете, докато в областта на равновесието между професионалния и личния живот ключови въпроси са предлагането и използването на услуги за полагане на грижи и влиянието на родителството върху участието на трудовия пазар. Сегментацията на пазара на труда също продължава да буди безпокойство за някои държави членки, като същевременно са установени допълнителни предизвикателства в областта на активните политики по заетостта и функционирането на публичните служби по заетостта.
16. В анализа се посочват и общи за ЕС „положителни последни тенденции“ и „отрицателни тенденции, които да бъдат следени“. По-специално, в наблюдението на резултатите се подчертават редица положителни промени за периода 2021—2022 г.: увеличаване на равнището на заетост сред хората на възраст 20–64 години във всички държави членки; увеличаване на общата заетост в 25 държави членки; увеличаване на равнището на заетост на по-възрастните работници в 24 държави членки; намаляване на равнището на NEET сред хората на възраст 15–29 години в 19 държави членки; увеличаване на участието в учене през целия живот (процент на възрастното население на възраст 25–64 години, участващо в образование и обучение през последните 4 седмици) в 15 държави. Някои от тези годишни тенденции се потвърждават от анализа на дългосрочните промени за период от три години. В наблюдението на резултатите обаче се посочват и редица отрицателни тенденции за периода 2021—2022 г.: влошаване на номиналните разходи за труд в 21 държави членки и високи равнища на неактивност и работа на непълно работно време поради лични и семейни отговорности в 13 държави членки.
17. Неотдавнашната работа на Комитета по заетостта във връзка с многостранното наблюдение показва, че държавите членки са извършили реформи във всички области на политиката, идентифицирани от наблюдението на резултатите като приоритетни, но все още са налице предизвикателства, както се подчертава и в специфичните за всяка държава препоръки за 2023 г.

18. Държавите членки са въвели или планират да въведат политики за повишаване на квалификацията и за преквалификация с цел преодоляване на нарастващия недостиг на умения в секторите с високо търсене (например здравеопазването), отстраняване на несъответствието между уменията и изискванията на пазара на труда и адаптиране на уменията на работната сила към променящия се свят на труда, включително с подкрепата на наличните ресурси по линия на ЕСФ+ и NextGenerationEU. В условията на свит пазар на труда и ниска безработица държавите членки все по-често въвеждат мерки за обучение, насочени предимно към най-уязвимите, чийто потенциал остава неоползотворен. Продължават усилията за подобряване на предоставянето на услуги и капацитет от страна на публичните служби по заетостта (ПСЗ), включително чрез цифрови и подобрени инструменти за прогнозиране на пазара на труда и уменията. Освен това държавите членки увеличават усилията си за подобряване на уменията на учителите, по-специално на техните цифрови умения, и за повишаване на привлекателността на учителската професия.
19. Сегментацията на пазара на труда в държавите членки продължава да засяга определени групи, по-специално младите хора, жените, мигрантите и нискоквалифицираните лица. В някои случаи принудителната заетост на непълно работно време остава на високо равнище, докато равнището на преминаване от временни към постоянни договори остава ниско. През цялата 2022 г. много държави членки продължиха да полагат усилия за насърчаване на безсрочните трудови договори като обичайната схема на работа. Борбата със злоупотребите при използването на нетипични форми на заетост и самостоятелна заетост и противодействието на недекларирания труд продължават да бъдат приоритет в политическата програма на много държави членки. Освен това, работата през платформа придоби значение, като допринесе за създаването на работни места, но също така породя предизвикателства във връзка със справедливите условия на труд.

20. Що се отнася до данъчното облагане на труда, поради нарастващите цени на енергията и храните, през 2022 г. много държави членки въведоха мерки за смекчаване на въздействието на инфлацията върху доходите на домакинствата и работниците. В много държави членки бе отбелязан напредък и в екологизирането на данъчната система и превръщането ѝ в по-благоприятна за устойчивия растеж. В контекста на подпомагането на приобщаващия растеж обаче в много държави членки е необходимо да се положат още доста усилия за изместване на данъчното облагане от труда и за подобряване на техните данъчни системи и системи за социална сигурност. Добре планираните пределни данъчни ставки могат да насърчат участието на пазара на труда, особено на втория работещ член на домакинството, и да удължат работното време. Освен това в много държави членки данъчната тежест върху нископлатените работници остава висока.
21. Отговорностите за полагане на грижи, включително за нуждаещите се от дългосрочни грижи и за децата, продължават да бъдат един от основните фактори, които възпрепятстват участието на жените на пазара на труда и заетостта им на пълно работно време в много държави членки, като по този начин около 7,7 милиона жени остават извън пазара на труда. Въпреки това се наблюдава цялостен напредък в предоставянето на достъп до висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст на достъпни цени, по-специално чрез разширяване на предлагането на налични места и подпомагане на семействата с ниски доходи при достъпа до услуги. В някои случаи участието в образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ) беше повишено чрез установяване на по-ниска начална възраст за задължително образование. Въпреки положените усилия продължават да съществуват значителни предизвикателства по отношение на подобряването на достъпа на деца с беден социално-икономически произход и на приспособяването на ОГРДВ към нуждите на децата с увреждания или изискващи специални грижи.

22. В прегледа на Комитета по заетостта относно социалния диалог беше подчертано, че във всички държави членки институционалната рамка за социален диалог е повече от адекватна, с някои малки изключения. Продължава обаче да е изключително важно да се избягва чисто формалното участие на социалните партньори и да се гарантира своевременен и съдържателен процес на консултации през целия цикъл на изготвяне на политиките. Качеството на консултациите може също да се подобри, когато те са подкрепени от основани на доказателства констатации и предварителни оценки на въздействието на предложеното законодателство.
23. Що се отнася до пролетния пакет за 2023 г., приет от Комисията на 24 май, Комитетът по заетостта отбеляза в съвместното хоризонтално становище с Комитета за социална закрила относно европейския семестър за 2023 г. за заседанието на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (EPSCO) през юни 2023 г., че броят на СДП в областите от компетентността на EPSCO остава по-ограничен, отколкото в циклите на семестъра, предхождащи въвеждането на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ). Той също така взе под внимание относително по-високия брой „хоризонтални“ СДП, предложени за всички държави членки, като същевременно подчерта необходимостта от запазване на специфичния за всяка държава характер на СДП.
24. В своето становище Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила призоваха за установяване на по-тясна координация между икономическите, фискалните, социалните политики и политиките по заетостта², като се има предвид широкият спектър от социално-икономически рискове и предизвикателства пред политиката в сегашните условия, повлияни от агресивната война на Русия срещу Украйна, и с оглед на осигуряването на справедлив екологичен и цифров преход и устойчив и приобщаващ растеж. В този смисъл укрепването на ролята на Съвета EPSCO и неговите комитети в рамките на европейския семестър продължава да бъде ключов приоритет, като същевременно се отчита необходимостта да продължат усилията за модернизиране на инструментите за наблюдение на комитетите, да бъде запазена съществуващата насоченост на семестъра в съответствие с Договора и да се избегнат рисковете от налагане на административна тежест.

---

² Съобразно съответните правомощия, основани на Договора, и принципите на субсидиарност и пропорционалност.

25. В отговор на този призив, както и на по-ранен призив на Съвета EPSCO през март 2022 г.³, групата по показателите започна процес на размисъл относно инструментите на Комитета по заетостта за мониторинг и докладване с цел по-голямата им пригодност за използване по предназначение. Първият етап от тази дейност, който понастоящем е в ход, включва преглед на рамката за съвместна оценка като основа за всички други инструменти.
26. Европейският семестър остава ефективен инструмент за координация за насърчаване на устойчивия и приобщаващ икономически растеж, конкурентоспособността, заетостта и адекватната социална закрила и социално приобщаване. Цикълът на европейския семестър за 2024 г. следва да продължи да се справя с настоящите и предстоящите предизвикателства на пазара на труда в условията на несигурни глобални геополитически и икономически перспективи, включително във връзка с агресивната война на Русия срещу Украйна, както и със събитията, свързани със смущенията в климата. Следващият цикъл на семестъра следва също да продължи да подкрепя екологичния и цифровия преход и да разглежда въздействието на демографските промени върху пазара на труда. Както се посочва в наблюдението на резултатите, за да се постигнат водещите цели на ЕС и националните цели за 2030 г., трябва да бъдат преодолените структурните предизвикателства в областта на участието на пазара на труда и активните политики на пазара на труда, образованието и обучението, уменията и ученето през целия живот, функционирането на данъчните системи/системите за социална сигурност, равенството между половете и равновесието между професионалния и личния живот, както и сегментацията на пазара на труда.

---

³ Вж. док. 6933/22 на Съвета.